

jogokat jelent egy olyan társadalomban, amelyben leguagyobb részt a vagyonmegosztás és nem a produktivitás határozza meg az egyének helyzetét. Ha tehát a megnövekedett jogokkal szemben nem állanak megnövekedett kötelességek, mint ez az új közléseimények által előidézett teherértékemelkedésnek tapasztalható, akkor előáll az a nagyfokú diszparitás teherviselés és előnyök élvezése közt, amely diszparitást az adózásnak ez az új faja: a betérmert volna hivatalva legalább enyhíteni.

Zajtai Szabó Bertalan.

A világgazdasági konferencia. Folyó évi május 4-ére hivta össze a Népszövetség előkészítő bizottsága a világgazdasági konferenciát, amely a legkomolyabb nemzetközi gazdasági enquete-uek ígérkezik a brüsszeli nemzetközi pénzügyi konferencia (1920) óta. A világgazdasági konferencia céljai konzultatív jellegűek, ennélfogva a delegátusok sem a kormányok közvetlen képviselőiből, hanem a magángazdaságnak és az érdekképviselőknek a kormányok által kijelölt vezető egyéniségeiből fognak rekrutálódni. A Népszövetség előkészítő bizottsága, több mint egyéves munkája eredményeként hatalmas anyagot gyűjtött össze és különböző államok kiváló közigazdái memorandumok kidolgozására szólította fel, majd ezek alapján megállapította a konferencia programját. A program általános és speciális részre oszlik. A speciális rész a kereskedelmi ágak, ipar és mezőgazdaság nemzetközi jelentőségű kérdéseivel fog foglalkozni, míg a pénzügyi és népesedéspolitikai kérdések csak annyiban fognak vita tárgyává tételni, amennyiben azok a tárgysorozatban szereplő problémákkal összefügnek. A konferencia programjának legérdekesebb, elvi jelentőségű pontjai a kereskedelempolitika terén a vámtarifák és a kereskedelmi szerződések kérdése, az iparpolitikával kapcsolatban pedig a nemzetközi ipari egyesülések problémája.

Ha a konferencia jelentőségét, határait és lehetőségeit meg akarjuk állapítani, ugy elsősorban azt kell hangsúlyoznunk, hogy a konferencia hatáskörét önmaga korlátozta azzal, hogy határozatának tisztán konzultatív, tehát akadémikus jellegét kölcsönözt. E vonatkozásban megemlítendő, hogy a mult évben kibocsátott nemzetközi bankármánifesztum, valamint a nemzetközi kereskedelmi kamara szabadkereskedelmi szellemű határozatait a különböző kormányok nemcsak nem követték, hanem azok, Anglia és Németország kivételével, mindenütt határozott ellentmondásra találtak, melyet, nevezetesen az Egyesült-Államok elnöke, hivatalos formában is kifejezett. A politika tehát halad a maga tekervényes útjain s azokat minden valószínűség szerint a világgazdasági konferencia határozatai sem fogják lényegesen megváltoztatni. Mindenesetre legalább a távoli célok kitűzése tekintetben kezére járhat a konferencia a világpolitika intézőinek. Az általános vitában ezért főképpen a világgazdaság jelen tagoltságának és strukturaváltozásainak, mint főkérdéseknek kell az előtérben lenniök, különös tekintettel Európa és Amerika viszonyára. És valamennyi kérdés háttérben fog lapangani a még általánosabb jelentőségű probléma: melyek a gazdaságnak azok a területei, amelyeken már közös világgazdasági tendenciák észlelhetők, milyen szférákban lehet közös kontinentális érdekekről szó, és hol érvényes ma is teljes mértékben a világgazdaság nemzeti tagoltsága.

A konferencia speciális részének két elvi jelentőségű pontja van: a vámtarifák és a nemzetközi kartellek kérdése. A vámtarifákérdés megvitatásának csak akkor lesz komoly jelentősége

a világpolitika számára, ha a konferencia képes lesz néhány közös nagy kereskedelempolitikai elvet kidolgozni és a nemzetközi vámpolitika számára járható utat megjelölni, amely e princípiumok fokozatos megvalósítását garantálja.

Az osztrák kereskedelemügyi minisztérium egyik nyugalmazott osztályfőnöke, Richard Riedl, az „Europäische Zollunion“ (Reimar Hobbing, Berlin, 1926.) c. tudományos enquete kapcsán megjelöl egy ilyen fokozatos utat, amely szerintünk eddig a legvilágosabb feldolgozása a kérdés praktikus megoldási lehetőségeinek. Riedl szerint mindenekelőtt egy hosszulejratu kereskedelempolitikai kollektív szerződés megkötése lenne szükséges az arra hajlandó államok között, a Népszövetség égisze alatt, mely nyitva állana minden később csatlakozó állam számára is. E kollektív szerződés tartalma a háboru előtti kereskedelempolitikai elvek általános jogi kereteinek helyreállítása volna. (Szabad költözködés, letelepedés, jogi személyek, kettős megadóztatás, utlevél-, vám-, konszularis formalitások egységes szabályozása, kiviteli és behozatali tilalmak megszüntetése.) Ehhez járulna a szerződő felek kölcsönös legtöbb kedvezményes kötelezettsége, azzal a kiegészítéssel, hogy az illető államok arra is köteleznék magukat, hogy az egymás közötti forgalomban az egyes árutételek átlagos árának egy bizonyos százalékánál magasabb vámokat nem fognak kivetni.

Ezt az átlagos maximális vámhatárt természetesen a tarifaszerződések egész sorával kellene minden lehetséges viszonylatban leszállítani. A tarifaszerződések hálózatának kiépítése után kerülhetne sor a területiális vámuniók alakítására, melyek tagállamainak kölcsönös vámkedvezményei nem esnének az általános legtöbb kedvezményes kötelezettség alá. (Lásd pl. a német-angol kereskedelmi szerződésnek az angol preferenciális vámokra vonatkozó határozmányait.) Parallel az állami kereskedelempolitika fentvázolt irányával kellene az egyes iparágak nemzetközi szervezeteit azáltal támogatni, hogy a szerződő államok magukat köteleznék egyes iparágakra nézve a vámokat kölcsönösen megszüntetni, illetőleg a kívülálló államokkal szemben minimális vámokat kivetni. Riedl koncepciója igen szerencsésen oldja meg a jelen állapotból a jövőbe átvezető kereskedelempolitika gazdasági és jogi nehézségeit és organizatorikus szempontból is hatásosnak ígérkező szerv: a Népszövetség keretén belül felállítandó nemzetközi állandó vámkonferencia által véli tervét keresztülvihetni.

A másik elvi jelentőségű kérdés, mely a világgazdasági konferenciát foglalkoztatni fogja: a nemzetközi kartellek és a termelés egyéb nemzetközi szerveinek kérdése lesz. E vonatkozásban különösen a zürichi egyetem tanárának, E. Grossmannnak, a Népszövetség elé terjesztett memoranduma*) fog érdekes vitára alkalmat adni, amely az egyes termelési ágak nemzetközi kartelljei közös alapjainak (cassecentrale) létesítését javasolja. Ezekből az alapokból az exportálóknak a vám- és szállítási költségek visszatéríttetésének mindazon üzletekre nézve, melyeket a kartell megbízása következtében bonyolít le. Az idea részleteivel itt nem foglalkozhatunk. Elég annyit megjegyezni, hogy Grossmann koncepciója a legtöbb kedvezményes állami kötelezettségek közül és az egyes iparágak magángazdasági vámuniójából eredő konfliktuslehetőségeket törekszik kiküszöbölni.

Dr. Káldor György.

*) Systèmes de rapprochement économique. Genf. 1926 Soc. des Nations.